De Rivierenbuurt in Groningen is voornamelijk gebouwd vlak voor en vlak na de Tweede Wereldoorlog. De zuidelijke rand van de wijk werd bepaald door de ligging van de toekomstige zuidelijke ringweg, die uiteindelijk pas in 1971 open zou gaan.

De Rivierenbuurt is de wijk tussen de zuidelijke ringweg en het centrum, aan de westkant van de Hereweg. Al in 1906 stelde de gemeente Groningen een plan vast voor de uitbreiding van de stad, waarin de latere Rivierenbuurt te herkennen is. Dit was het ´Plan van Uitleg´ , gemaakt door de directeur van de dienst Gemeentewerken, ingenieur J.A. Mulock Houwer.

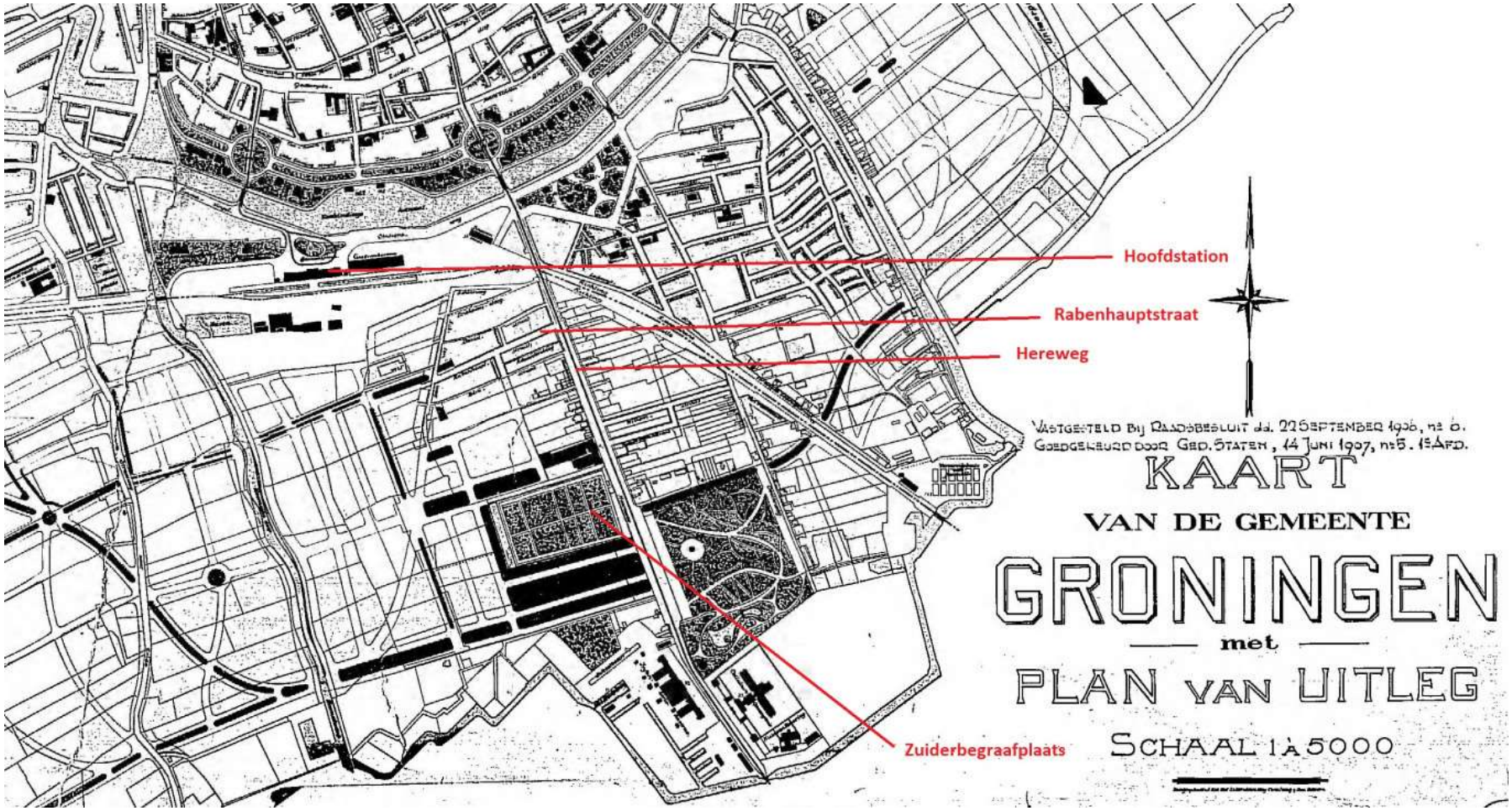

Het 'Plan van Uitleg' van Mulock Houwer uit 1906. In het stratenpatroon ten westen van de Hereweg is al de opzet van de Rivierenbuurt te herkennen.

In 1906 reikte Groningen nog niet veel verder dan de voormalige stadswallen, die in 1878 verdwenen waren. In zuidelijke richting was de bebouwing vooral geconcentreerd langs de eeuwenoude Hereweg. Zo was in 1896 een grote fietsenfabriek aan de westzijde van de Hereweg gebouwd, van de nog altijd bekende firma Fongers. Het Fongerspad en de Fongersplaats herinneren

hier nog aan. Aan de zuidkant van het spooremplacement, aan de Achterweg en de Driehovenstraat, waren eind 19e eeuw huizen gebouwd voor de gegoede arbeiders. Verder was er de Zuiderbegraafplaats, aangelegd in 1827.

Mulock Houwer bedacht in 1906 aan de tekentafel onder andere de Parkweg, als voorzetting van de Rabenhauptstraat, en straten als de Rijnstraat en de Merwedestraat. In de jaren ´20, nu dus bijna honderd jaar geleden, werd de Rabenhauptstraat daadwerkelijk doorgetrokken naar het Stadspark. Zo ontstond de Parkweg.

Schut en Berlage

In 1926 werd een nieuwe kaart gemaakt voor de uitbreiding van de stad, door de nieuwe directeur van de dienst gemeentewerken, ingenieur H.P.J. Schut, en de beroemde architect H.P. Berlage. Dit ambitieuze plan ging ervan uit dat Groningen zou doorgroeien tot maar liefst 250.000 inwoners. Ter vergelijking: de stad telt nu ongeveer 203.000 inwoners. In 1932 werd dit plan herzien, nadat enkele spoorwegplannen niet doorgingen. Op de kaart uit 1932 valt voor de Rivierenbuurt een nieuwe straat op die parallel aan de zuidkant van de Parkweg loopt: de IJsselstraat. De Berkelstraat, die Mulock Houwer al had getekend, komt daardoor niet meer op de Parkweg uit.

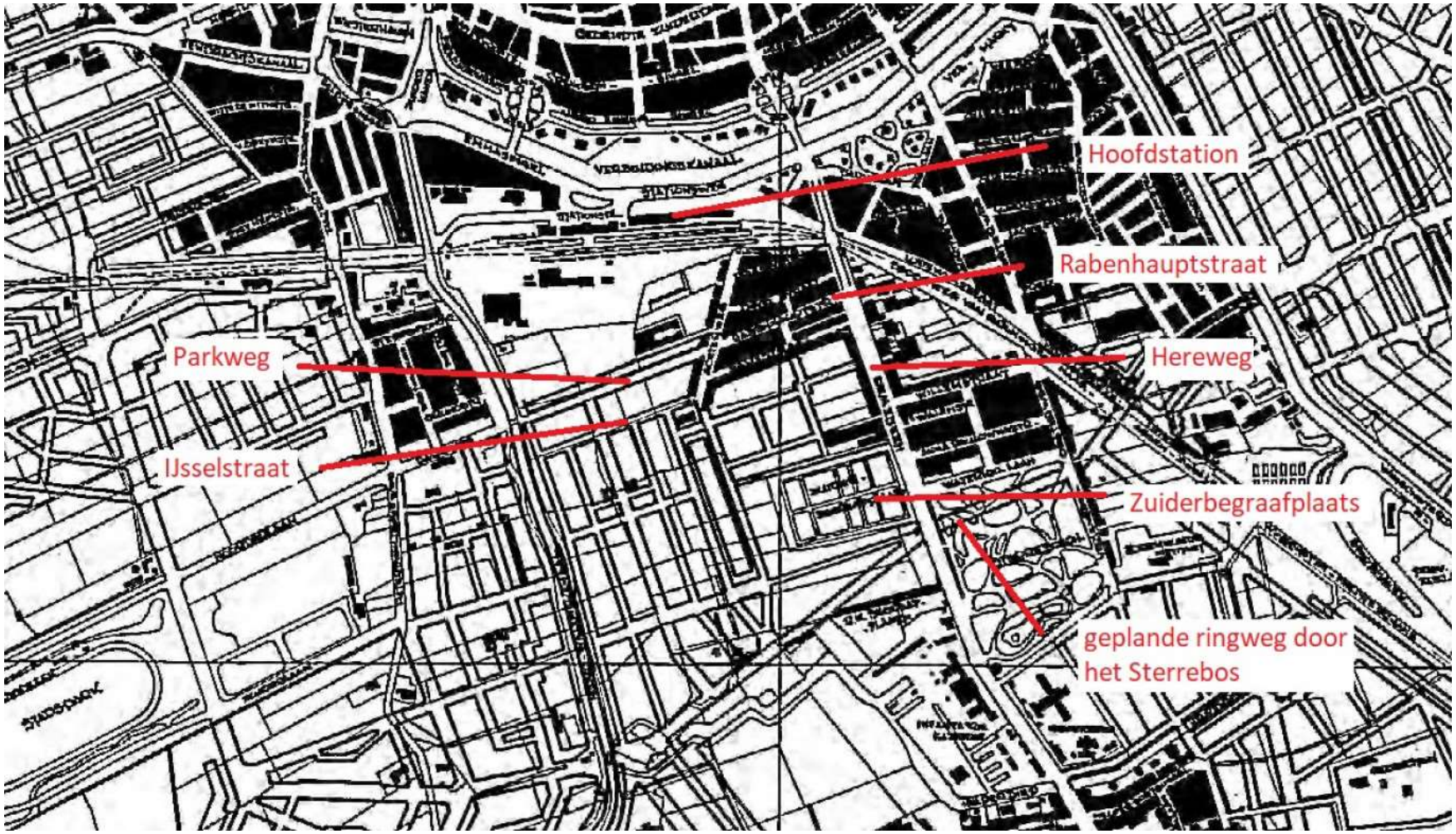

Fragment van de kaart voor de uitbreiding van de stad, gemaakt door Schut en Berlage, uit 1932.

Met de bouw van de woningen langs de nieuwe straten werd in de loop van de jaren '30 begonnen. Langs de Parkweg kwamen portiekwoningen van drie bouwlagen. Door het vrijwel ontbreken van de zijstraten ontstonden hier zeer lange gevelwanden. Ook de

IJsselstraat werd nog in de jaren dertig voltooid. In andere straten was de woningbouw nog bezig toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, zoals de Rijnstraat, de Berkelstraat en het Hoornsediep.

De Parkweg in 1940. Foto: Groninger Archieven.

Na de oorlog

Nadat de Tweede Wereldoorlog voorbij was en er weer bouwmaterialen beschikbaar waren, werd de bouw van de Rivierenbuurt

hervat. Een deel van de woningen werd afgebouwd in een naoorlogse stijl, lijkend op de stijl van de Amsterdamse School. Dit is nog steeds in de wijk te zien.

De Rijnstraat in 1948, gezien in de richting van de Parkweg. Foto: Groninger Archieven.

Eind jaren vijftig was de bouw, grotendeels volgens het uitbreidingsplan van Schut en Berlage uit 1932, klaar. Tussen de wijk en de Zuiderbegraafplaats werd een vijver aangelegd. Ten zuiden van de buurt, bij de R.K. Begraafplaats, verrees midden jaren vijftig openluchtzwembad De Papiermolen.

Zuidelijke ringweg

Een belangrijke verandering voor de wijk was de aanleg van de zuidelijke ringweg, vanaf eind jaren vijftig/begin jaren zestig. Bijzonder is dat deze ringweg, langs de zuidrand van de wijk, gedeeltelijk al was ingetekend in het uitbreidingsplan van Schut en Berlage uit 1932. Op de kaart uit 1932 is het doorsnijden van het Sterrebos al voorzien. Eind jaren zestig werd aan de oostzijde van de wijk bovendien het Emmaviaduct gebouwd.

De bouw van het Emmaviaduct in 1968, met op de achtergrond de woningen aan het Hoornsediep. Foto: Rijkswaterstaat, collectie Groninger Archieven.

Nieuwe ontwikkelingen

De Rivierenbuurt is voor een groot deel nog intact, ook al zijn er wel enkele moderne ontwikkelingen te zien, zoals het Dinkelpark, met het gelijknamige wooncomplex. Op de hoek van de Merwedestraat en de Vechtstraat is begin deze eeuw het appartementencomplex Rivierenstede gebouwd. In 2014 werd de 19e-eeuwse Davidstraatbuurt formeel onderdeel van de wijk. Het project Aanpak Ring Zuid, de ombouw van de zuidelijke ringweg, heeft ook verschillende gevolgen voor de wijk. Zo komt er een nieuwe verbindingsweg tussen de Brailleweg en de Hereweg aan de zuidkant van de wijk, naast de Maaslaan.

Bronnen

Staat in Groningen, Plan van Uitleg Mulock Houwer
Staat in Groningen, plan Berlage en Schut, 1932
Erfgoed Groningen (beschrijving Herewegbuurt)
Beeldbank Groningen
Wikipedia